

Протокол

от дванадесетото заседание на Комитета за наблюдение на оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.”

12 ноември 2018 г., зала „Европа“, МОСВ, гр. София

Дванадесетото заседание на Комитета за наблюдение (КН) на оперативна програма “Околна среда 2014-2020 г.” (ОПОС) беше открито от **министъра на околната среда и водите и председател на Комитета – г-н Нено Димов.**

Той започна с няколко встъпителни думи по отношение на най-важните моменти от заседанието. Като основен акцент в заседанието **министър Димов** определи обсъждането и одобряването на методологията и критериите по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“. Той посочи, че самата процедура се е забавила с няколко месеца, поради необходимостта от провеждането на множество разговори с всички заинтересовани страни и с Европейската комисия. При разработването на процедурата е взет предвид проекта на Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух, представена от Световната банка, която е на етап обществено обсъждане до средата на месец декември. В процеса на тези дискусии са очертани и рамките, в които могат да бъдат извършвани инвестиции в тази сфера, с цел постигане на конкретен резултат.

Г-н Димов изрази надежда, че в следващите дни и седмици информацията, по отношение на процедурата ще е отворена за достъп до общините, които ще имат право да кандидатстват по нея. Резултатите, които се очаква да бъдат постигнати при изпълнението на тези проекти, биха дали възможност през следващия програмен период да бъдат договорени повече средства за финансиране. Тези средства могат да бъдат използвани от общините, които в момента нямат достъп до финансиране по процедурата. Ясно е че, без

финансова помощ общините нямат възможност сами да се справят с проблемите с качеството на атмосферния въздух.

Г-н Димов отбеляза важността проблемът с качеството на атмосферния въздух да бъде адресиран и през следващия програмен период. Той информира членовете на КН, че през изминалата седмица Европейската комисия (ЕК) е отворила следващата фаза от наказателното дело срещу България, което означава, че в кратък срок трябва да бъде изпратен отговор какви ще бъдат следващите мерки по отношение решаването на тези проблеми. Тези въпроси ще бъдат поставени и на предстоящите на 3 декември тази година разговори между представители на МОСВ, ЕК и Световната банка в Брюксел. На тази среща предстои да бъдат обсъдени мерките, които следва да бъдат приложени и да бъдат уточнени източниците на финансиране, включително и средствата по ОПОС. **Министър Димов** изрази своите очаквания темата за качеството на атмосферния въздух да е най-сериозно дискутираната на предстоящото заседание, след което предостави думата на **г-жа Валерия Калчева – главен директор на главна дирекция оперативна програма „Околна среда“ (ГД ОПОС) и ръководител на Управляващия орган (УО) на ОПОС 2014-2020 г.**

Г-жа Калчева благодари на **министър Димов** за встъпителните думи и поздрави с добре дошли присъстващите. Тя отбеляза, че въпреки ограничения дневен ред на заседанието, задачата на членовете на Комитета е да дискутират и одобрят процедури със съществено значение, както за оперативна програма “Околна среда 2014-2020 г.”, така и за държавата като цяло. Представи дневния ред и подложи на гласуване проекта на дневен ред, като същият беше одобрен единодушно от членовете на КН.

След проведеното гласуване, **Ръководителят на УО на ОПОС** пристъпи към представяне на проекта на изменение на Индикативната годишна работна програма (ИГРП) за 2018 г. на ОПОС 2014-2020 г. Представи основните моменти и започна с предложението за прехвърляне на процедурата „Изпълнение на демонстрационни/пилотни проекти в областта на управлението на отпадъците“ в рамките на приоритетна ос 2 „Отпадъци“ за началото на 2019 г. Прехвърлянето на процедурата се прави не защото УО на ОПОС няма готовност за нея, а защото процедурата изисква детайлна работа най-вече по отношение на критериите за селекция и на допустимите дейности. **Г-жа Калчева** обърна внимание на членовете на КН, че допустими бенефициенти по процедурата са както общини, така и юридически лица със стопанска и нестопанска цел. Поради ограничеността на финансовия ресурс от 9 млн. лв. се предвижда да бъде обявена конкурентна процедура. Това от своя страна изисква много прецизно разработване на критерии за техническа и финансова оценка, както и разработване и дефиниране на допустимите дейности. Тяхната реализация впоследствие може да послужи като добра практика не само в областта на управление на отпадъците, но и при програмирането на следващия програмен период и акцента, който ЕК поставя в областта на кръговата икономика. **Г-жа Калчева** отбеляза, че в хода на съгласувателната процедура е получено

възражение от секторната дирекция в МОСВ „Управление на отпадъците и опазване на почвите“ срещу прехвърлянето на процедурата за следващата година и уточни, че аргументите за отлагане на процедурата са вече изложените.

В рамките на приоритетна ос 3 „Биоразнообразие“ се предвижда процедурите за технически помощи за националните и регионалните органи за управление на мрежата НАТУРА 2000 да се прехвърлят за следващата година, като обявяването на тези процедури е обвързано най-вече с изменение в нормативната рамка по определяне на тези органи и техните функции.

По отношение на процедура „Екосистемно базирани решения за превенция и управление на риска от наводнения“, **г-жа Калчева** посочи, че след като е разработен първи вариант на концепцията по тази процедура УО на ОПОС ще се работи върху препоръки и коментари от страна на ЕК. Поради ограничения финансов ресурс следва да се прецизира фокуса на допустимите мерки, като той бъде насочен там, където има най-голяма необходимост. В този смисъл се изисква допълнително работа по самата процедура, което налага и нейното прехвърляне за 2019 г.

Ръководителят на УО на ОПОС премина към най-същественния момент от изменението на Индикативната годишна работна програма за 2018 г., което се отнася до процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“ по приоритетна ос 5. Предлага се процедурата да бъде одобрена до края на четвъртото тримесечие на 2018 г. Самата процедура ще бъде за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с конкретни бенефициенти 7 общини. По изрично настояване и препоръка на ЕК финансовият ресурс по процедурата е фокусиран в по-ограничен кръг от общини. По този начин може да бъде измерен ефекта от прилагането на тези мерки. Същевременно придобитите опит и практика от тази процедура могат да бъдат използвани като основа за бъдещо финансиране в рамките на следващия програмен период.

Г-жа Калчева информира присъстващите, че УО на ОПОС е разработил 6 критерия, въз основа на които е извършена селекцията на 7 общини (Бургас, Видин, Димитровград, Монтана, Пловдив, Смолян и Столична община) от списъка с общо 25 общини с нарушено качество на атмосферния въздух, включени в наказателната процедура срещу България. Критериите, които са използвани са няколко на брой: 1. налична е актуална общинска програма за Качество на атмосферния въздух (КАВ); 2. в актуалната общинска програма за КАВ е идентифицирано битовото отопление като основен източник на замърсяване с ФПЧ10; 3. в общинската програма за КАВ са предвидени мерки за подмяна на стационарни неефективни отоплителни устройства на твърдо гориво (дърва и въглища). Към тези три критерия за допустимост са добавени и 3 критерия за качество: 1. общият отчетен брой превишения на пределно допустимите стойности за „средногодишна концентрация на ФПЧ10“ и за „средноденонощни нива на ФПЧ10“ надвишава средния, изчислен за всички 25 общини с нарушен КАВ; 2. делът на засегнатото население в

съответната община надвишава средния за всички 25 общини с нарушено КАВ; 3. в общинската програма за КАВ на съответната община са заложили регулаторни мерки.

По така направената селекция на общини, по посочените критерии в рамките на съгласувателната процедура е получено възражение на първо място от **г-н Калин Каменов**, кмет на община Враца, представител на Регионалния съвет за развитие на северозападен район за планиране, в качеството му на резервен член в състава на КН на ОПОС 2014-2020 г. Възражението е основно насочено към това от процедурата да не бъдат изключвани общини, които имат като основен източник на замърсяване на въздуха друга причина освен битовото отопление. В отговор **г-жа Калчева** посочи, че Националната инвентаризация на емисиите от 2016 г.¹ определя битовото отопление като основен източник на емисии на ФПЧ₁₀ на национално равнище, а според същата Национална инвентаризация на емисиите битовото отопление е отговорно за 51% от общите национални емисии на ФПЧ₁₀ в България. Подобни изводи са налични и в проекта на „Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух”, която е на етап обществено обсъждане. Именно поради тази причина ограниченият финансов ресурс по процедурата е фокусиран върху общини, където основният източник на замърсяване е битовото отопление.

В заключение **г-жа Калчева** допълни, че непосредствено преди заседанието и извън нормативно определения срок на съгласувателната процедура е получено писмо от **Националното сдружение на общините в България (НСОРБ)**. Сдружението уведомява УО на ОПОС, че е получило множество възражения от общини, които не са включени в списъка на допустимите бенефициенти. От **НСОРБ** предлагат водещите критерии за определяне на бенефициенти по процедурата да бъдат следните: основно наличие и брой превишения на средногодишна (СГН) концентрация и средноденонощни (СДН) нива на фини прахови частици, както и наличие на общинска програма за качество на атмосферния въздух. **Г-жа Калчева** коментира, че по отношение на така представеното становище следва да се има предвид, че тези критерии така или иначе вече са използвани за селектиране на определените общини, но не биха могли да бъдат единствените критерии, на база на които да бъдат определени допустимите бенефициенти по процедурата. Тя допълни, че в рамките на проведени неформални технически консултации и срещи с представители на ЕК е решено да бъдат формулирани критерии за избор, които да обхващат по-широка област на проблема с качеството на атмосферния въздух. **Г-жа Калчева** докладва становището на НСОРБ за сведение на КН, тъй като то е получено извън нормативно установения срок.

В становището на **НСОРБ** е изразено и безпокойство относно прехвърлянето за следващата година на процедура „Изпълнение на демонстрационни/пилотни проекти в

¹ Националната инвентаризация на емисиите (НИЕ) 2018 съдържа данни за националните годишни емисии на ФПЧ₁₀ до 2016 г.

областта на управлението на отпадъците“. От **НСОРБ** разчитат процедурата да бъде обявена в началото на 2019 г., тъй като общините разчитат чрез нея да финансират пилотни мерки за развитие на системите си за разделно събиране, както и прилагане на други мерки за намаляване на количеството на депонираните отпадъци. **Г-жа Калчева** отбеляза, че по процедурата има широк кръг допустими бенефициенти, в т.ч и юридически лица с нестопанска цел. Самата процедура ще бъде конкурентна, т.е след прецизно дефиниране на допустимите мерки и дейности всички потенциални бенефициенти ще трябва в рамките на оценителния процес да докажат, че тяхното проектно предложение е по-добро от останалите.

След представяне на проекта за изменение на Индикативна годишна работна програма (ИГРП) на ОПОС 2014- 2020 г. за 2018 г., **г-жа Калчева** даде възможност за дискусия по темата.

Думата взе **г- жа Катерина Раковска**, представител на сдружение „ВВФ- Световен фонд за дивата природа, Дунавско- карпатска програма- България“ относно отлагане обявяването през 2018 г. на процедура „Изпълнение на демонстрационни/пилотни проекти в областта на управлението на отпадъците“ по ПО 2 „Отпадъци“. Тя представи виждането за тази процедура, че посредством демонстрационните проекти следва да се тестват различни практики, чрез които данъците за управление на отпадъците да не са базирани на данъчната оценка на имота, а на количеството формиран отпадък. Именно тези проекти трябва да представят сложното оценяване в градовете, където има множество многофамилни сгради и в заключение, изрази становище, че отлагането на процедурата е една пропусната възможност. По отношение отлагането на процедура „Изготвяне/актуализиране на планове за действие за видове“ по ПО 3, **г- жа Раковска** каза, че в представената обосновка се описва необходимостта от прецизиране на обхвата и фокус само върху видове от мрежата НАТУРА 2000. Тя обърна внимание, че в последното издание Червената книга са посочени 287 вида с висока степен на застрашеност и също така не споделя мнението, че финансовият ресурс по процедурата е ограничен. **Г- жа Раковска** изрази подкрепата си за отлагане обявяването на процедурата за техническа помощ на органите за управление на мрежата Natura 2000 по ПО 3, тъй като за екологичните организации е проблематична концепцията управителните органи да бъдат в областните управи, предвид липсата на капацитет за управление на биологичното разнообразие. **Г- жа Раковска** отчете положителното значение на обявяването на процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“ по ПО 5, но същевременно изрази становище за наличието на противоречие между резултата от процедурата по ПО 2 за изграждането на инсталация за изгарянето на РДФ гориво от Теплофикация София, чиято идея е да замени чисто гориво като газа с твърдо гориво- РДФ отпадък в замърсен град като София. Тя изрази мнение, че по едната процедура се финансират мерки, които ще доведат до утежняване качеството на атмосферния въздух и допълнителна замърсеност с фини прахови частици, а по другата приоритетна ос се

финансират мерки за намаляване на ФПЧ. В заключение г-жа Раковска поиска да чуе и становището на представителите на Европейската комисия (ЕК).

Г- жа Калчева благодари за направения коментар и уточни, че прехвърляне обявяването на процедури в следващи тримесечия или в ИГРП за следващата година не е израз на бездействие, а е продиктувано от точното и ясно прецизиране на допустими дейности и фокусиране на ресурса в области, където е необходимо, с оглед отчитането на добавената стойност от предприетите мерки. **Г- жа Калчева** използва случая да информира членовете и наблюдателите на КН, че УО на ОПОС 2014- 2020 г. планира провеждането на заседание на Комитета през месец януари, на което ще бъдат обсъдени и подложени на гласуване тези процедури по ПО 3. Тя предостави думата на **г-н Франсоа Галага**, представител на ЕК.

Г-н Галага поздрави присъстващите членове и наблюдатели на днешното заседание на КН на ОПОС 2014- 2020 г. и изрази мнение, че представителите на ЕК споделят някои от притесненията, свързани с отлагане обявяването на процедури по приоритетните оси. **Г-н Галага** се съгласи с г- жа Калчева, че отлагането на процедурите по програмата не е израз на нежелание за поемане на инициатива, а е резултат от необходимостта процедурите по ПО 3 да се организират по разбираем начин. В тази връзка той информира, че е проведено обсъждане с участието на представители на специализираната дирекция в МОСВ и представители на ГД „Околна среда“, с оглед обсъждане актуалното състояние на ПО 3 и обхвата на процедурите по оста по отношение на видове и местообитания. В началото на следващата година ще се обсъдят отложените процедури по ПО 3 на заседание на КН и следва да се подкрепят операции, които ще водят до конкретни резултати възможно най- скоро, защото освен качеството на проектите е важно да се ускори и тяхната реализация, предвид финансовите перспективи по ПО 3, ПО 4 и ПО 5.

Г- н Димов направи кратък коментар в светлината на отправените бележки, че това не е политически форум. Той обърна внимание, че обсъжданото изгаряне на РДФ за производство на топлоенергия също представлява етап от кръговата икономика, предвид факта че се цели превръщането на отпадъка в суровина, което е и същността на тази нова концепция. Този проект е ясно очертан в сферата на кръговата икономика. По отношение на процедурата по ПО 5, **г- н Димов** обърна внимание, че между 3% и 5 % замърсяване с ФПЧ е резултат от индустрията, докато битовото отопление замърсява с над 50%. В тази връзка противопоставянето на мерките по двете приоритетни оси е крайно неприемливо, тъй като програмата адресира операции, които имат за цел намаляване замърсеността на градовете от една страна и от друга страна постигането на резултати в сферата на кръговата икономика.

Г-жа Калчева предложи на членовете на КН на ОПОС 2014- 2020 г. да гласуват предложеното изменение на Индикативната годишна работна програма за 2018г. на ОПОС

2014-2020 г. Комитетът за наблюдение съгласува предложеното изменение с един гласувал против, след което Ръководителят на УО на ОПОС пристъпи към представяне на следващата точка от дневния ред - проект на Методология и критерии за оценка на проектни предложения по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“ по приоритетна ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух“ на ОПОС.

Г-жа Калчева представи визията на УО и особеностите на процедурата, която се планира да се обяви. Процедурата се определя като директна, със 7 допустими бенефициенти – общините Бургас, Видин, Димитровград, Монтана, Пловдив, Смолян и Столична община. Общините са селектирани въз основа на две групи критерии – за допустимост и за качество - действаща общинска програма за КАВ към датата на кандидатстване; битовото отопление - основен източник на замърсяване на въздуха; заложи мерки за подмяна на отоплителни уреди на дърва и въглища; Брой превишения на СГН и СДН за периода 2011-2017 г. ; дял на засегнатото население и заложи регулаторни мерки.

Финансовият ресурс е разпределен между седемте общини спрямо дела на домакинствата, които използват отопление на твърдо гориво, сравнен със същия фактор в 25-те общини. Използвани са данни от Националния статистически институт от последното официално преброяване на населението през 2011 г. Предвижда се процедурата да бъде реализирана на два етапа. Първият етап включва изпълнение на дейности, свързани с подготовката на проектното предложение: проучване на нагласите на населението за изпълнение на подобен тип мерки; провеждане на разяснителни и обучителни кампании; разработване на визия на подхода, по който ще бъдат подменени отоплителните устройства на твърдо гориво; актуализация на данни от инвентаризация на емисиите, ако е необходимо; разработване на механизъм за осигуряване на приоритетност на инвестициите в санирани сгради; разработване на механизъм, отчитащ приходи от предаването на заменените отоплителни устройства за последващо третиране; подготовка на тръжна документация; изготвяне на други анализи, оценки, обосновки, изследвания необходими за целите на изпълнение на проекта; разработване на средни/пределни цени за единица продукт, които да бъдат използвани като база за остойностяването на финансирането в рамките на втората фаза на процедурата.

Важно е да се спомене, че дейностите свързани с проучване на нагласите, провеждането на обучителни кампании, разработване на визия за подхода, по който да бъдат финансирани мерките, механизма за осигуряване на приоритетност в санирани сгради и разработването на механизъм, отчитащ приходи от предаване на заменените отоплителни устройства за последващо третиране са задължителни за изпълнение. Сред допустимите бенефициенти са три общини, които са подали интегрирано проектно предложение по програма LIFE, за финансиране на мерки също за подобряване на качеството на атмосферния въздух. За тях, с оглед избягване на възможността за двойно финансиране, сходни дейности са недопустими за финансиране, но резултатите от тези дейности ще бъдат заимствани от интегрирания проект по LIFE.

Етап две от процедурата предполага изпълнение на реални инвестиционни мерки, свързани с подмяна (доставка и монтаж) на печки и котли, работещи с твърдо гориво с друг вид отоплителни устройства на: газ, електричество, пелети, като е допусната и подмяна с нови устройства, използващи дървесна биомаса/изкопаемо твърдо гориво. Процедурата не насърчава подмяната на отоплителни устройства на твърдо гориво с такива, използващи дърва, въглища или брикети като първично или вторично гориво, но с оглед социална поносимост, могат да бъдат допустими за финансиране и модерни отоплителни устройства на твърдо гориво, отговарящи на стандартите за екодизайн, когато всички останали допустими опции са изчерпани или неприложими в даден район.

Като част от изпълнението на инвестиционните мерки се предвижда да бъде финансирана подмяна/доставка и монтаж на печки и котли, работещи на твърдо гориво с алтернативни източници на топлинна енергия – свързване с топлофикационната система или газоразпределителната мрежа.

Задължителни дейности са: демонтаж на заменяните отоплителни устройства; организация и управление на проекта и информация и комуникация на проекта. В рамките и на двата етапа следва да бъдат проведени съответните тръжни процедури, доколкото бенефициентите се явяват възложители по реда на ЗОП. Следва да бъде осигурена и демаркация и допълняемост с други програми: проект LIFE IP Clean Air HPPEE, ОПРР 2014-2020 г., DESIREE, REECL и пр.

Определени са няколко индикатори по процедурата за двата етапа. За Етап I: Индикатор за резултат: Представено предложение за определяне на параметрите на втория етап от проекта. Индикатори за изпълнение: проекти, насочени към намаляване количествата на ФПЧ10; извършени проучвания на нагласите на населението в рамките на общината; проведени разяснителни/обучителни кампании за повишаване осведомеността на населението в общината; разработена визия за подхода, по който ще бъдат подменяни отоплителните устройства на твърдо гориво; разработен Механизъм, чрез който кандидатът ще осигури приоритетност на инвестициите в санирани сгради; разработен Механизъм, отчитащ приходи от предаването на заменените отоплителни устройства за последващо третиране. Допълнителен индикатор към Етап I е и разработен документ със средни/пределни цени за отопление за различните алтернативни форми на отопление при подмяна на устройство на дърва и въглища, в случай че кандидатът реши да разработи такъв механизъм, тъй като това е допустима, но не задължителна дейност.

За Етап II: Индикатор за резултат: Количество на ФПЧ10 – тона/година и 2 индикатора за изпълнение: Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и NOx – лица; Домакинства, които ще бъдат обхванати от мерките по проекта – брой.

Тъй като процедурата е двуетапна, се предвижда следният механизъм за изпълнение: първо се изпълняват дейностите от Етап 1 - проучване на нагласите, провеждането на

разяснителни кампании, разработване на визия за подхода, по който да бъдат финансирани мерките, механизма за осигуряване на приоритетност в санирани сгради, след което се подава технически и финансов отчет заедно с резултатите от всички извършени дейности от етап I, в т.ч. и визията за подхода за изпълнение на втората фаза. УО на ОПОС извършва верификация на пакета отчетни документи от Етап I. След одобряване на пакета отчетни документи се представя искане за изменение на АДБФП и се пристъпва към анексиране на административния договор за безвъзмездна финансова помощ /АДБФП/, което цели въвеждане на конкретните стойности и дейности, които ще бъдат реализирани във втората фаза на изпълнението на проекта. При анексирането на АДБФП отново се извършва проверка за съответствието с всички критерии за оценка и условията и изискванията на насоките за кандидатстване. След подписването на анекса към АДБФП официално стартира и изпълнението на реалните инвестиционни мерки.

В рамките на втория етап общината определя срокове за подаване на документи от крайните получатели и изисква предварителното му потвърждение за: желание за подмяна на отоплително устройство на твърдо гориво; използване на новия тип отопление в рамките на мониторинговия период; извършване на най-малко две последващи проверки; използване на типа гориво, предписан от производителя; липса на двойно финансиране в имота от други източници; в началото ще се изисква и документ за собственост на имота.

Процедурата е насочена най-вече към мерки за намаляване на фините прахови частици /ФПЧ/ от битово отопление. Тя е насочена към индивидуалните домакинства и няма да бъдат допустими инвестиции за подмяна на отоплителни устройства в обществени сгради.

След изпълнение на посочените по-горе условия общината разглежда подадените документи и информира гражданина, че е одобрен за подмяна на отоплителното му устройство на твърдо гориво. При наличен брой заявления, надвишаващ финансовия ресурс, бенефициентът може да даде приоритет, отчитайки: социалните съображения; капацитет на отоплителните съоръжения и относителна рентабилност на инвестицията.

Проектите се изпълняват чрез тържни процедури по реда на ЗОП, като остойностяването на процедурите е въз основа на проучването на нагласите на населението и разработените средни/пределни цени или др. анализи на остойностяването. За новите отоплителни устройства следва да се изисква сертификат от производителя, че същите отговарят на техническите параметри за екодизайн. Общината сключва договор с всеки краен получател, като собствеността на новите отоплителни устройства е на гражданите. При промяна на собствеността на имота в рамките на мониторинговия период новия собственик се задължава да изпълнява същите мерки.

Предвижда се срокът за подаване на проектните предложения да бъде шест месеца от датата на обявяване на процедурата. Максималния срок за изпълнение на проекта е 59 месеца, които включват 54 месеца за физическо изпълнение, като за дейностите от Етап I е

до 31.05.2021 г., а за дейностите от Етап II до 31.12.2023 г. Предвиждат се 5 месеца за документално приключване на проекта, от които 1 месец след изтичането на срока за физическо изпълнение – внасяне на искане за окончателно плащане по проекта и 90 дни след получаването на искането за окончателно плащане.

Г-жа Калчева благодари за вниманието към представянето на визията за процедурата и продължи с представяне на съответните методология и критерии за оценка, които след това да бъдат подложени на дискусия и одобрение.

Беше пояснено, че оценката на проектните предложения се разделя на три части, първата от които е оценка за административно съответствие. Първият представен критерий е „Текстът на проектното предложение е на български език с изключение на полета, които следва да са попълнени на английски език, и всички полета във формуляра за кандидатстване са попълнени съгласно Указания за попълване в ИСУН 2020 на информация за проектни предложения по ОПОС 2014-2020 г.“ Вторият критерий проверява се дали кандидатът е представил всички документи, необходими за целите на кандидатстването. Мерките в проектното предложение са в съответствие с предложението за Национална стратегическа програма за управление на качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г., а именно за подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво. В рамките на оценката за допустимостта се проверява дали кандидатът е допустим съобразно условията за кандидатстване. Стандартен критерий за оценка е свързан с проверка, дали исканата безвъзмездна финансова помощ не е свързана с финансиране на разходи, които вече са били финансирани с други средства. Исканото финансиране се отнася само за допустими разходи. Проектът не е бил физически завършен преди подаване на проектното предложение. Териториалният обхват за изпълнение съответства на условията за кандидатстване. Заложени са индикаторите, които са определени по процедурата. Дейностите, за които се иска финансиране са допустими. Кандидатът е включил задължителните дейности, които са изискуеми по процедурата. Срокът за физическото изпълнение на дейностите по първия етап, според графика за изпълнение на дейностите по проекта, е съгласно условията за кандидатстване, но не по-късно от 31 май 2021г. Срокът за изпълнение на дейностите по втория етап, според графика за изпълнение на дейностите по проекта, е съгласно условията за кандидатстване, но не по-късно от срока за допустимост на разходите по чл. 65, ал. 2 на Регламент (ЕС) №1303/2013, а именно 31 декември 2023 г.

В рамките на оценката за качеството се оценява дали проектът допринася за постигане на специфична цел „Намаляване на замърсяването на атмосферния въздух, чрез понижаване количествата на ФПЧ“. Предвидените дейности са ясно описани, обвързани са с целите на проектното предложение. Задължителните дейности по информация и комуникация, заложени в проектното предложение, предвиждат като минимум изискванията, посочени в условията за кандидатстване. Планът за външно възлагане е реалистичен и съобразен с графикът за изпълнение на дейностите по проекта. Бюджетът на проектното предложение

е попълнен съгласно изискванията. Стойността на отделните дейности съответства на заложените в бюджета на проектното предложение разходи за съответната дейност. Стойността на отделните дейности е определена въз основа на анализ на остойносттаването. Проектното предложение демонстрира спазването на приложимите хоризонтални политики на ЕС. Общината е с нарушено КАВ и реализирането на проекта ще допринесе за намаляване на замърсителите и достигане на определените норми съгласно програмите по чл. 27 от ЗЧАВ.

Г-жа Калчева благодари за вниманието и предостави възможност на членовете на КН за въпроси и коментари по презентацията. Думата беше дадена на **г-н Красимир Дачев – представител на Българската търговско-промишлена палата**. Г-н Дачев отбеляза, че по пътя на изпълнение се срещат много нарушения, които се дължат на стара нормативна база и на редица вредни практики. Приведен беше конкретен пример. ДКЕВР издава удостоверения за преференциални цени на производителите на енергия от пелети, в които изрично е записано, че те следва да са произведени от отпадна биомаса. Агенцията за енергийна ефективност предоставя документи за това, без да осъществява контрол. Нарушава се основен европейски принцип – за многократно ползване за рециклиране и в краен случай - изгаряне. У нас се сече зелена дървесина целево за правене на пелети, което е абсолютно недопустимо. Беше отправено предложение към МОСВ да прегледа съответните закони за пропуски, защото е недопустимо да не се използва отпадна биомаса за конкретната дейност. Независимо че в националните програми на МОСВ и МИ е разписано какво е отпадна биомаса, липсва контрол и е необходима синхронизация на националното законодателство в областта.

Думата поиска и **г-н Огнян Димов, представител на КТ „Подкрепа“**. Той коментира, че в допустимите дейности са предвидени само и единствено подмяната на отоплителни уреди, които работят на твърдо гориво с други такива които са на пелети, газ, ток и т.н. Той изрази мнение, че нагласите на населението са такива, че хората трудно биха могли да бъдат убедени в необходимостта да преминат от един вид отопление на друг, още повече, че печките на твърдо гориво не се използват единствено и само за отопление. Г-н Димов посочи, че в Европа има практика да бъдат поставяни филтри на комините, които имат висока степен на ефективност. Той попита дали има възможност такива филтри да бъдат включени като алтернатива на подмяната на уредите за отопление или в краен случай на общините да бъде предоставена възможност да използват един от двата варианта. Г-н Димов изтъкна като предимство на филтрите техния бърз и лесен монтаж, докато подмяната на уредите за отопление е свързана с много СМР дейности, което би създавало затруднения при техния монтаж.

Г-жа Калчева предостави думата на **г-н Аурелио Сесилио - представител на ГД „Регионална политика“ на Европейската комисия (ЕК)**, който благодари за тази възможност и пожела да направи някои по-обща коментари. Г-н Сесилио представи г-жа Елоди Дюран като нов член на екипа в ГД „Регионална политика“ в ЕК и която ще

отговаря за изпълнението на ОПОС 2014-2020 г. и ще замести г-н Франсоа Галага, на който благодари за извършената до момента работа.

В продължение на своето изказване, **г-н Сесилио** заяви, че независимо от забавянията по някои приоритетни оси, вече е налице напредък. Наскоро с Решение на Комисията е одобрено изменение на ОПОС 2014-2020 г., с което е променена рамката за изпълнение на приоритетна ос 5. Включените в днешното заседание предложения са продължение на тези усилия. Представителите на ЕК, приветстват споразумението с Фонд на фондовете и Европейската банка за реконструкция и развитие (EBRD) за осигуряване на подкрепа на водните оператори, за да се задействат инвестициите във водния сектор за оператори, които са минали през процеса на реформа. Споменат бе и полученият наскоро и вече в процес на оценка от службите на ЕК голям проект в сферата на управлението на отпадъците - трета фаза на интегрираната система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци.

Г-н Сесилио отбеляза, че независимо от напредъка, представителите на ЕК са загрижени във връзка с потенциалния риск от загуба на средства към края на тази година и допълнителен риск, ако не бъдат извършени планираните разходи към края на 2019 г., независимо от усилията, които полага министерството и УО на ОПОС. Нуждата от чувствителен напредък е налице и мерките, които се предприемат днес по приоритетна ос 5 са една положителна стъпка в тази посока, която идва в подходящия момент, когато ЕК наскоро изпрати на България официална нотификация за нарушения на задълженията си съгласно Директивата за качеството на въздуха и настоятелно призовава България да изпълни изцяло решението на Съда на ЕС. Той информира членовете на КН, че в момента тече процес на публично обсъждане и одобряване от МС на Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух. ЕК напълно подкрепя подхода, който е предприет от МОСВ и УО на ОПОС да се концентрират наличните по програмата 50 млн. евро към ограничен брой общини. Известно им е, че това решение не е твърде популярно и са получени много оплаквания, но потвърждават, че това е правилният подход. Разпределяне на средствата към по-голям брой общини - общо 25 на брой, които са в нарушение, би поставило под заплаха усилията, които се полагат, с оглед на това да бъде постигната и управлявана някаква промяна и би било рисково упражнение. В този смисъл и размерът на сумите, които ще бъдат похарчени, ще бъде твърде малък, което няма да позволи установяване на някаква видима промяна в качеството на въздуха в тези градове на страната. Поради тази причина, **г-н Сесилио** смята, че е необходимо да се концентрира ресурсът в тези седем общини и да се изведат поуки от изпълнението на този процес, за да бъдем в състояние да изградим един подход, насочен към всички общини през следващия програмен период. Въпросът за КАВ в България вече ще бъде много видим и ще представлява един ключов приоритет в работата на ЕК през следващия програмен период. Подходът на две фази също се счита за подходящ, с оглед на това, че на общините ще се предостави възможността да направят един списък на проблемите и потребностите си и с

този подход отдолу – нагоре, те ще бъдат стимулирани за конкретни действия съвместно с УО, който следва да разполага с инструменти за оценяване на качеството на работата, която са извършили общините. **Г-н Сесилио** подчерта, че УО трябва сам да предвиди инструменти и механизми, за да може да оцени и да изисква от общините качествено извършване на дейностите, с оглед на осигуряване постигането на най-ефективни и ефикасни резултати в тези седем общини, като образно предложи да нарече тази дейност/процедура – първо тестово упражнение. Друга важна подробност е това, че тази процедура не може да се разглежда изолирано и справянето с проблемите на качеството на въздуха не могат да бъдат разрешени само с тези мерки, те трябва да вървят ръка за ръка с инвестиции в други области, по-точно в енергийна ефективност в обществени сгради, инвестиции в услуги и в промишленост, инвестиции в други мерки за енергийна ефективност в частни и многофамилни сгради, които не са обект на тази тестова процедура, вкл. и към транспорта. Също така, **г-н Сесилио** подчерта, че когато се извършва проучване на описаните проблеми е важно общините да демонстрират, че са в състояние да направят други допълващи, синергични инвестиции, за да се справят с глобалния проблем за качеството на въздуха. Не само чрез европейските фондове, но и чрез други инструменти и национални средства, е възможно да се допринесе за КАВ. Той даде пример с транспортния сектор в София, и подкрепата на ЕК за развитие на метро мрежата, което насърчава хората да се насочат към обществен транспорт вместо към индивидуален транспорт и допринася за подобряване на КАВ. Бяха отбелязани и съществените действия, насочени към енергийна ефективност по ОП „Региони в растеж“ - в обществени и промишлени сгради и услуги, както и инвестициите в частни сгради, извършвани с национални средства и програми.

В продължение на своето изказване, **г-н Сесилио** уточни, че това тестово упражнение ще ни послужи за формулирането на нашите бъдещи действия за следващия програмен период, когато интервенции единствено за подмяна на отоплителни уреди няма да бъдат възможни, защото ще трябва да бъдат обвързани с мерки за енергийна ефективност. От значение е градовете, които ще получат подкрепа през следващия програмен период е да си дават сметка за това. По отношение на избора на отоплителни уреди за финансиране, е необходимо прецизиране и фокусиране на инвестициите в най-чистите и най-устойчиви средства за отопление. Следва да създадат механизми за контрол, за преодоляване на опасенията относно устойчивостта на определени алтернативи (напр. пелети, дърва или въглища), с оглед постигане на определената крайна цел. **Г-н Сесилио** подчерта, че ЕК иска постигане на промяна в КАВ, а използването на отоплителни уреди е първото нещо, което засяга и влияе на въздуха. Предполага се, че около 14 000 случая на преждевременна смърт се дължат на КАВ. С оглед на това, усилията следва да се насочат към използването на най-чистите устойчиви отоплителни уреди. Също така трябва да бъде гарантирано, че съотношението между извършените разходи и постигнатия ефект е оптимално. **Г-н Сесилио** заяви, че климатиците не са най-ефективни, тъй като в режим на охлаждане те работят икономично, но в режим на отопление консумират значително количество

енергия. Той продължи с пример за термопомпи и отбеляза, че те са целесъобразен избор в многофамилни къщи, но когато се използват от отделни домакинства е очевидно, че това не е най-ефективно. **Г-н Сесилио** посочи, че следва да се направи приоритизация на различните механизми и в зависимост от обхванатите сгради да се установят определени ограничения, като се вземат предвид индивидуални особености и параметри, и че много техническа работа следва да се извърши в тази насока.

В заключение на своето изказване, **г-н Сесилио** оцени положително представената от г-жа Калчева взаимна допълняемост и синергия с програма Лайф, както и с други финансови източници. Това е напредък, с оглед набелязване на необходимите стъпки за следващия програмен период. **Г-н Сесилио** отново подчерта, че неинтегрирани мерки като предложените за финансиране - единствено за подмяна на отоплителни уреди, няма да бъдат възможни през следващия програмен период, както и подмяна с нови уреди на твърдо гориво. В момента се предвиждат промени в законодателството, които няма да позволяват инвестиции в твърди горива и в минерални горива. Положително е, че отсега се подготвяме за постигане на съответствие с бъдещата рамка.

Г-жа Калчева благодари на г-н Сесилио и предостави думата на г-н Галага.

Г-н Галага представи конкретни предложения по обсъжданите документи и потвърди думите на г-н Сесилио, че той е напълно на разположение на екипа на УО на ОПОС за намиране на решение по някои от елементите, представени в документите, особено по въпросите за приоритизиране на отоплителните уреди. **Г-н Галага** коментира предложенията по отношение на критериите за оценка на качеството и подчерта, че е необходимо прецизиране на качествената оценка на резултатите от първата фаза от изпълнението на проектите. **Г-н Галага** подчерта, че двуетапният подход в градовете позволява приоритизиране и планиране на мерките. Той предложи оценката от страна на УО на резултатите от първия етап да бъде основана на определени качествени критерии, които вземат предвид приоритетно финансиране на санирани сгради и другите екологични и социални критерии, споменати и по време на дискусиите. Друг критерий, който **г-н Галага** коментира е критерий 8 от оценката на качеството: „Стойността на отделните дейности е определена въз основа на анализ на остойносттаването..“, като обърна внимание, че следва да бъдат взети предвид и разработените средни/пределни цени.

Г-жа Калчева благодари на г-н Сесилио и на г-н Галага за техните коментари и заяви че по отношение на приоритизирането на допустимите отоплителни устройства, коментарът се приема и ще бъде отразен. Ще бъде допълнена кратката информация, като направената приоритизация на мерките ще се включи в насоките за кандидатстване. Ще се съобрази съответната инфраструктура по места, т.е. при наличие на топлопреносна мрежа, ще се даде приоритетност на присъединяване към топлопреносната мрежа и респективно, при наличие на газопреносна мрежа, ще се даде приоритетност на присъединяване към газопреносна мрежа, и така в низходящ ред. По отношение на критериите за оценка на

качеството, също приемаме коментарите във връзка с оценката на разработените пределни цени в рамките на етап 1, както и да бъде извършена проверка за качеството на изготвения като резултат от етап 1 подход за финансиране. Това ще изисква допълнителна формулировка в критериите за оценка на качеството, която бихме могли да формулираме сега в рамките на КН или КН да приеме документите във вида, в който са предложени, като същевременно даде мандат на УО да отрази коментарите на г-н Галага като прецизира критериите за оценка на качеството в рамките на една седмица, като допълнително информира КН.

В допълнение **г-н Сесилио** заяви, че коментарите по критериите са вече отправени към УО и се представят и на КН, с оглед тяхната важност за постигане успеха на тази процедура.

В заключение, **Г-н Сесилио** се обърна към седемте общини с послание относно тяхната важна роля в тази пилотна инициатива. Нейното ефективно и ефикасно управление ще постави основата за бъдещото изпълнение на мерки за подобряване чистотата на въздуха и в останалите общини. Както е известно, процедурата е насочена към финансиране на отделни домакинства, което носи известни рискове. Важно е да се гарантира прилагането на единен подход при определяне на разходите и съобразяването им с пазарните цени. Това може да бъде източник на много проблеми при изпълнението на проектите, ако подходът не бъде приложен правилно. **Г-н Сесилио** апелира да се обърне специално внимание на пазарните цени и да не се допускат големи отклонения от тях, защото ще се осъществява стриктен контрол от страна на УО и ЕК и такива отклонения няма да бъдат допускани. От начина, по-който бъде изпълнено това пилотно упражнение, зависи бъдещето финансиране в сектора.

След приключване на изказването на г- н Сесилио, **г- жа Калчева** подложи на гласуване следното решение: „КН одобрява методология и критерии за оценка на проектни предложения по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“, като дава мандат на УО да отрази направените коментари от представителите на ЕК и да предостави документите на членовете и наблюдателите на КН, в срок до една седмица“. Предложеното решение беше одобрено от членовете на Комитета за наблюдение с един глас „против“ и един глас „въздържал се“.

След изчерпване на дневния ред на заседанието на КН, **г- жа Калчева** благодари на членовете и наблюдатели на Комитета за участието и отправи благодарности за подкрепата и съдействието през тази трудна година за оперативната програма. Г- жа Калчева използва възможността да информира Комитета, че УО планира следващото заседание да се проведе през месец януари 2019 г. В рамките на заседанието УО предвижда да представи изпълнението на ОПОС 2014- 2020 г. към края на 2018 г., включително постигането на индикаторите от рамката за изпълнение, както и да се фокусира върху предприетите действия по ПО 3 „Натура 2000 и биоразнообразие“. **Г- жа Калчева** закри дванадесетото заседание на Комитета за наблюдение на ОПОС 2014-2020 г.

Взети решения:

1. Комитетът за наблюдение на ОПОС 2014- 2020 г. съгласува изменение на Индикативна годишна работна програма на ОПОС 2014- 2020 г. за 2018 г.
2. Комитетът за наблюдение на ОПОС 2014- 2020 г. одобрява методология и критерии за оценка на проектни предложения по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух“, като дава мандат на УО да отрази направените коментари от представителите на ЕК и да предостави документите на членовете и наблюдателите на КН, в срок до една седмица.

Списък на присъствалите:

Членове и заместници в Комитета за наблюдение:

1. Нено Димов – министър на околната среда и водите и председател на КН на ОПОС 2014-2020 г.
2. Валерия Калчева – главен директор на ГД ОПОС и ръководител на УО на ОПОС 2014-2020 г.;
3. Владимир Ангелов - заместник-главен директор на ГД ОПОС;
4. Мартин Иванов – експерт в отдел „Икономическа и подходяща политика“, направление „Икономическа и подходяща политика“, Конфедерация на независимите синдикати в България, КНСБ;
5. Огнян Димов - Конфедерация на труда „Подкрепа“;
6. Илиана Павлова - Българска стопанска камара;
7. Красимир Дачев - член на УС на Българска търговско-промишлена палата;
8. Елица Пешева – програмен директор в Конфедерация на работодателите и индустриалците в България;
9. Иван Иванов - експерт в Асоциация на индустриалния капитал в България;
10. Десислава Стойкова – юрисконсулт на Национално сдружение на общините в Република България;
11. проф. Стефан Желев – областен управител на област Шумен и представител на Регионалния съвет за развитие на СИР за планиране“;
12. Руска Бояджиева – заместник-кмет на община Бургас и упълномощен представител на Регионалния съвет за развитие на ЮИР за планиране“;
13. Стефан Савов – Сдружение „Организация за научно практическо развитие на студентите“;
14. чл.-кор. проф. Костадин Ганев - заместник- председател на Българска академия на науките;
15. Теодора Павлова - член на Управителния съвет на Българска асоциация на консултантите по европейски програми (БАКЕП);
16. Дончо Иванов - председател на Управителния съвет на сдружение „Коалиция за устойчиво развитие“;

17. Катерина Раковска - координатор на програма „Защитени територии и Натура 2000“ в сдружение „ВВФ- Световен фонд за дивата природа, Дунавско- карпатска програма- България“;
18. Милен Петров – старши експерт в отдел „Наблюдение и анализ“, дирекция „Централно координационно звено“, АМС;
19. Лора Каменова – държавен експерт в дирекция „Икономическа и социална политика“, АМС;
20. Даниела Николова - държавен експерт в Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси;
21. Илиана Лазарова – главен експерт в дирекция „Икономическа и финансова политика“, МФ;
22. Мария Веселинова - началник на отдел „Публично финансиране на реалния сектор и държавни помощи в чувствителни отрасли“, дирекция „Държавни помощи и реален сектор“, МФ;
23. Янко Стоянов - старши сътрудник по управление на европейски проекти и програми в сектор „Стратегическо планиране и програмиране“, отдел „Стратегическо планиране и договаряне“, Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“, МРРБ;
24. Невена Иванова – МРРБ;
25. Александрина Димитрова – началник на отдел „Енергийна ефективност и възобновяема енергия“, дирекция „Енергийни стратегии и политики за устойчиво енергийно развитие“, МЕ;
26. Валентина Илиева - държавен експерт в отдел „Енергийна ефективност и възобновяема енергия“, дирекция „Енергийни стратегии и политики за устойчиво енергийно развитие“, МЕ;
27. Албена Мерачева – държавен експерт в сектор „Програмиране и наблюдение на оперативни програми“, отдел „Програмиране, оценка и договаряне на БФП“, главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“, МИ;
28. Ирина Иванова – главен експерт в отдел „Програмиране и планиране“, Главна дирекция „Европейски фондове, международни програми и проекти“, МТСП;
29. Димитър Бочев – държавен експерт в отдел „Наблюдение и оценка“, дирекция „Програмиране, наблюдение и оценка“, ИА ОПНОИР;
30. Лидия Чакръкчиева - главен експерт в отдел „Компенсаторни мерки“, дирекция „Развитие на селските райони“, ПРСР;
31. инж. Стойка Таскова - главен експерт в дирекция „Международни проекти и електронно здравеопазване“, МЗ;
32. Милка Нанова - директор на дирекция "Програми и проекти в туризма", МТ;
33. Ваня Славянова – главен експерт в дирекция „Оторизация на плащанията по прилагане на мерки за развитие на селските райони“, ДФЗ;
34. д-р инж. Анна Петракиева - главен експерт в дирекция „Гори и лесовъдни дейности“, ИАГ;
35. Татяна Чичоварова – началник отдел „Аварии и ситуационен център“, АПИ;
36. Златина Касърова-Дукова - член на Комисия за защита от дискриминация;
37. Веселина Рошлева – държавен експерт в отдел "Сметки в околната среда и енергетиката"; дирекция „Макроикономическа статистика“, НСИ;
38. Светлана Божкова - началник на отдел „Битови, биоразградими и строителни отпадъци“, дирекция „Управление на отпадъците и опазване на почвите“, МОСВ;

39. Георги Михайлов – началник на отдел „Опазване чистотата на въздуха“, дирекция „Опазване чистотата на въздуха и предотвратяване на замърсяването“, МОСВ;
40. Светла Кирчева – главен експерт в дирекция „Финансиране на екологични проекти и дейности“, ПУДООС;
41. Валери Серафимов - директор на дирекция „Мониторинг и оценка на околната среда“, ИАОС;

Наблюдатели в Комитета за наблюдение:

1. Сесилио Аурелио - ГД – „Регионална политика“, ЕК;
2. Франсоа Галага– ГД – „Регионална политика“, ЕК;
3. Елоди Дюран - ГД – „Регионална политика“, ЕК;
4. Владислав Иванов – главен одитор в дирекция „Одити на средствата по регионална политика“, ИА ОСЕС;
5. Мануела Милошева – директор на дирекция „Национален фонд“, МФ;
6. Магдалена Николова - държавен експерт в отдел „Стратегически документи и сътрудничество“, дирекция “Законодателство и методология”, АОП;

Одобрил:

НЕНО ДИМОВ

Министър на околната среда и водите и

Председател на КН на ОПОС 2014-2020 г.

(съгласно Заповед № РД-ОП-40/24.04.2018 г.)